

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét
illető közlemények címzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. Negyedévre 4 frt.
Félévre 8 frt. Egy hónapra 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők
és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték
minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttéri cikkek:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Az 51-dik ezred vizkeresztje.

Kolozsváron feltűnést keltett, s ha olvastatik a hír, az egész országban feltűnést fog kelteni, hogy az 51-dik gyalogsorezred az óhítűk vizkeresztjén ünnepelt katonai parádával ülte meg. Tisztek és legénység teljes díszben, zeneszó mellett, lobogó alatt „mit fliegen-der Fahne und klingendem Schwert” vonultak ki a Szamoshoz, hogy ott a víz megáldassék és megszenteltesék.

Mindez január 18-án történt. Január 18-án pedig az óhítűk vizkeresztjén ünnepelt. Miután pedig nálunk minden óhítű keresztény egyszerűen román nemzetiségű ember: ennél fogva bátran mondható, hogy a cs. és kir. 51-dik gyalogsorezred a román nemzetiségűek egy vallásos szertartását ünnepelte. Annyival inkább mondhatjuk ezt, mert a január 18-ki vizkereszt sem a róm. katolikuskak, sem a lutheránusok, sem a kálvinisták, sem az unitáriusok nem ünnepe. Ez a katonai parádé tehát kizárólag az óhítű keresztényeket, más szóval, kizárólag a román nemzetiséget illette.

Már most tegyük fel egy pár kérdést s intézzük azt akár Gálóczy altábornagy urhoz, mint kerületi parancsnokhoz, akár a közvéleményhez, akár Magyarország kormányához.

Van-e külön vallásfelekezete a cs. és kir. közös hadseregnek, s e testület kebelében van-e külön vallásfelekezete akár a hadtesteknek, akár az ezredeknek?

Úgy tudom, hogy minden ember a hadseregben megtartja a maga vallását, de együtt az egész hadsereg, hivatalosan, azon tisztelettel és devotióval fogva, mellyel a legfelsőbb Hadúr iránt viseltetik, a róm. kath. vallás szertartásait követi, mivel az osztrák császár és magyar király róm. katolikus ember. Innen van, hogy a hadsereg a karácsonyt, a húsvétot, a pünkösdöt hivatalosan, katonai díszszel ünnepli meg. Ugyde e három ünnep egyszerűen protestáns ünnep is. De ott van az úrnapija. Ez kizárólag róm. kath. ünnep és a hadsereg ezt is mindig megünnepli hivatalos díszszel.

Ez ellen nincs és nem volt soha senkinek kifogása. E tény a monsrchikus elv egyik folyamánya, melyet hazánkban minden törvénytisztelő polgárnak respektálni kell. E ténynek nincsen semmi politikai, semmi nemzeti-ségi háttér. Ez egy vallásos aktus, melyet a császár és király iránti tekintetből panasz nélkül végrehajt minden felekezeti egyén, ki a hadsereg kötelékéhez tartozik.

Feltett kérdésemre tehát nem lehet más felelet, mint ez: A hadseregnek mint ilyennek külön vallásfelekezete nincs; de a hadsereg hivatalosan megünnepli a legfelsőbb Hadúr vallásának ünnepnapjait.

Második kérdésem: A róm. kath. ünnepeken kívül, más vallásfelekezet ünnepeit megszokta-e ülni a cs. és kir. hadsereg?

Felelet: nem! Ott van a Nagypéntek. Kiválóan nagy ünnepe ez a kálvinistáknak. Templomoznak, prédikálnak, böjtölnek a napon. A hadsereg nem veszen erről hivatalos tudomást. Ott van a zsidófelekezet Hosszunapija és számos más ünnepe. A hadsereg erről sem veszen hivatalos tudomást. Sőt ott van Szt. István napja, mely róm. kath. ünnep is ugyan, de csak nálunk, mert ez első sorban magyar ünnep. Igen nagy ünnep. A hadsereg erről sem veszen hivatalos tudomást.

Már most harmadik kérdésem ez: Miért ülte meg az 51-dik gyalogsorezred a románok vizkeresztjét, mely épen azért, mivel kizárólag a románoké, nemcsak vallásos jellegű, hanem nemzetiségű jellegű is?

Azt akarta-e a kerületi, vagy ezredparancsnokság feltűntetni, hogy az ezredben sok a román? Ezzel szemben

miért nem ünneplik meg nagypénteket ott, a hol sok a kálvinista? Miért nem ünneplik meg Szt. István napját ott, a hol a sok a magyar?

Sok a román!... Csakugyan ez lenne az indok? Ha igen, akkor ezen ünnepnek mégis csak nemzetiségi háttér van, mert a románok kedveért ünnepelnek. Ugyde ha nemzetiségi háttér van az ügynek, akkor politikai háttér van. Már pedig a hadseregnek politikálni nem szabad.

Az 51-dik serezed legfőbb úra I. Ferencz József, kinek január 18-án nem volt vizkeresztjén ünnep. Az 51-dik serezed hivatalos nyelve német; a németeknek sem volt akkor vizkeresztjük. Az 51-dik serezed a magyar ezredekhez tartozik; a magyaroknak sem volt akkor vizkeresztjük. Kinek volt tehát akkor vizkeresztje? A hadkiegészítési kerületnek talán? Kolozsvárnak? Vagy Kolozsmegyének? E kerületben a jegyzőkönyvi nyelv a magyar, a törvényhatósági bizottság nagy többsége magyar, a törvénykezés magyar, a közigazgatás magyar, az orsz. képviselő magyar.

Bármely oldalát nézzük a kérdésnek, tapintatot az eljárásban felföldözni nem lehet.

Politikai hírek.

A képviselőház ülése. A ház tegnap folytatta a kisdodóvársól szóló törvényjavaslat általános tárgyalását. Nem kevesebb, mint három nemzetiségi felszólalás volt: kettő szász érdekekből folyt (br. Salmen Jenő és Schuster József), a harmadikat — s ez általánosan recenziust keltett — Mocsáry Lajos mondotta a maga románjainak nagyobb dicsőségére.

E három beszéddel szemben három televér magyar felszólalás történt. Kovács Albert örömmel fogadta a törvényjavaslatot és inkább azt fájlatja, hogy mért feledkezett meg a javaslat a három éven aluli gyermekekről. Beszédét a ház általános figyelemmel és helyesléssel kísérte. Nagy tetszésben részt vett Tórs Kálmán is, ki a szász szónokokkal polemizált.

Az ülés végén gróf Károlyi Sándor szólalt fel. A kissé fáradt ház újra elevenebb lett s teljes figyelemmel fordult azónok felé. Gróf Károlyi Sándor rendkívül világosan s gyakorlati szempontból fejtette ki a maga álláspontját.

A kir. táblai kinevezések. A P. H. írja: Mind több részlet szívárogi ki a küszöbön álló táblai kinevezésekből. Amint értesültünk, Szilágyi igazságügyminiszter figyelemmel volt a függetlenségi párt kiváltságos jogaira és ez ezek sorából Unger Alajos tanácselnöké és a budapesti táblához kinevezve, Komjáthy Béla főügyész lesz, Boda Vilmos pedig a győri táblához nevezetük ki bírónak. Győry Elek is meg volt kinnálva előkelőbb állással a budapesti táblánál, de nem volt hajlandó elfogadni.

A függetlenségi és 48-as párt Irányi Dániel elnökelete alatt értekezletet tartott, melyen a vasárnapi munkaszünetéről szóló törvényjavaslatot vette tárgyalás alá. A párt Petrich Ferenc referálása nyomán elhatározta, hogy általánosságban elfogadja a törvényjavaslatot, de a részleteknél fel fog szólalni Irányi Dániel és azt fogja indítványozni, hogy a vasárnapi munkaszünet nem mint a törvényjavaslat megállapítja szombat estétől vasárnap estig, hanem bizonyos iparágakra nézve, nevezetesen azokra, melyek éjjeli munkával járnak, vasárnap reggeltől hétfő reggelig tartson.

A képviselőház igazságügyi bizottsága Körösi Sándor elnökelete alatt ülést tartott. Az elnök melegen üdvözölve a kormány megjelent tagjait, nevezetesen a miniszterelnöket, ki ezuttal először jelent meg a bizottságban, utal arra, hogy a küszöbön álló reform-munkálatokból jelentékeny rész fog e bizottságra hárulni s kifejezi ama meggyőződését, hogy a bizottság bizonyára odaadja szorgalommal fog e feladatának megfelelni. Horváth Ádám kéri az igazságügyminisztert, hogy a bizottságot tájékoztassa az előterjesztendő törvényjavaslatok tárgyalásának sorrendjéről. Szilágyi miniszter kijelenti, hogy a jövő héten benyújtandó törvényjavaslatok előadójának megválasztása alkalmával készen

gesen szolgálni fog a bizottságnak a kívánt tájékoztatással. Ezek után áttért a bizottság a bosnyák-hercegovinai csapattesteknek a magyar korona országai területére behozataláról szóló törvényjavaslat tárgyalására.

Egyveleg.

Tüntetés Belgiumban. Brüsszelből jelentik, hogy ott valóságos ostrom állapot uralkodik. Mindenütt katonákat lehet látni. A csendőrséget a vidékről odarendelt csendőrökkel szaporították, azonkívül rendeletet vannak készen, melyek további két korosztály behívását célozzák. A hadügyminiszter által kiadott instrukciók úgy hangzanak, mintha valóságos hadjárat volna küszöbön az ország biztonságára érdekében, pedig azt sehonnan sem fenyegeti veszély. Ismeretessé lett, hogy a munkások az általános szavazati jog érdekében holnapra jelzett tüntetésén minden erőszakosságtól szigorúan tartózkodni fognak és a liberális polgárságra bízzák, hogy kényvüket a kamara elé terjesszse.

Németgazdasági politika. A német birodalmi gyűlés ülésén a költségvetést tárgyalta első olvasásban Windhorst az Ausztria-Magyarországgal kötendő kereskedelmi szerződés iránti folyamatban levő tárgyalásokra nézve kijelenté, hogy maga is azt a nézetet vallja, hogy az országok gazdasági érdekeit is közelebb kell hozni egymáshoz. Hogy mennyiben történhetik ez meg, az kétes dolog, mindenesetre támogatni óhajtja a mostani kormányt odáig, a meddig lelkiismerete megengedi. Limburg Stirum megjegyzi, hogy az Ausztria-Magyarországgal kötendő szerződés Németországnak nem fog használni, sőt inkább ártalmára fog válni a szövetségnek, Ausztria-Magyarország általános az óhaj, hogy Németország mezőgazdasága engedményeket tegyen, melyekkel azonban az osztrák ipar esetleges engedményei nem fognának felérni. Németországban az engedmények által sújtottak gondolkodóba esnének majd az Ausztria-Magyarországgal fennálló kereskedelmi szerződés és szövetség értéke felől.

Orosz üzemek Romániában. A múlt évben Arbore román hírlapíró egy bucaresti lapban igen nagy arányú és Európazerte figyelmet keltő leleplezéseket közölt a Romániában működő orosz titkos rendőrség szervezéséről. A cikkekéről, melyek a „Telegraf Román”-ban jelentek meg annak idején mi is tudomást vettünk. Arbore a többiek közt azt írta, hogy egy akkor Bukarestben tartózkodó hölgy, ki magát Wassziljev tábornoknének nevezte s a román főváros előkelő köreiben sokat megfordult, szintén az orosz titkos rendőrség egytagja s Hitrovo orosz követ pánszláv üzemének fő eszköze. Egy másik bucaresti lap erre meginterjúvolta az állítólagos tábornoknét, ki azt mondta, hogy Arbore öt zsarolási célból gyanúsítja. Erre Arbore becsületbíróság elé hozta dolgot s a becsületbíróság teljesen kifogástalannak találta Arbore eljárását. Mielőtt azonban az ügy ennyire érlelődött, az állítólagos orosz tábornokné jónak látta eltűnni Romániából. Utóbb kiderült, hogy Szófiában tartózkodik, de már nem mint orosz tábornokné, hanem egyszerűen Tserbeczkyné név alatt. Legújabbban meg az is kintt, hogy a Lutsky-ügyben az ő keze működött s így kétségtelen, hogy ez a hölgy egyik leggravaszabb tagja annak az orosz titkos szervezetnek, mely a kelet békéjének alkakázásán dolgozik. Bukaresti hírek szerint azt az agitációt, mely itt most a magyarországi románok érdekében megindult, első sorban szintén a Romániában tartózkodó pánszláv ügynökök szitják és ápolják.

Az igazságügyi kormánytervei.

Az igazságügyi kormány — azzal az eszmével foglalkozik, hogy úgy az első, mint a második és legfelsőbb bírósághoz is az ügyvédi karból is alkalmazzon megfelelő erőket.

Ugy a szaklapok, mint a parlamentben is nem egyszer tetek szemrehányást a korábbi igazságügyi kormányoknak, hogy ezek a bírói állások betöltésénél az ügyvédi kart mellőzik és csak a legalsóbb fokozatokra s oda is ritkán alkalmaznak ügyvédeket.

Oly ügyvédek tudniillik, kik már a gyakorlati ügyvédekés terén éveken át foglalkoztak az igazságszolgáltatás feladataival.

E szemrehányások nem voltak alapteljesek. Azonban mégis fontosabb tekintetek azok, melyeket az igazságügyi kormány most szem előtt tart.

Az új bírói szervezetnek ugyanis akként kell felállítani hogy ez a szóbeliségre és közvetlenesre fektetett igazságszolgáltatási rendszernek teljesen megfeleljen.

E rendszerben az ügyvédekés terén szerzett gyakorlati ismeretekre mulhatlan szükség van s a pusztán bírói téren kiképződött bírói erőknél a gyakorlati ügyvédekés terén kiképződött jogi ismeretekkel való párosítása, nagy előnyére fog az igazságszolgáltatásnak.

tatásnak. A bírói kar nemcsak vissza nem tetszőleg, örvendetesen vesz tudomást e tervezetről.

Azonban az igazságügyi kormánykörökben aggodalommal gondolnak arra, hogy e terv alig lesz kívánatos mérvben és eredménytel megalósítható és pedig azon oknál fogva, hogy azon kiváltságos ügyvédek legnagyobb része, kikre az igazságügyi első sorban gondolt, alig fogja elhagyni állását és foglalkozását a szerényebb javadalmazású bírói állásokért. Kormánykörökben mindamellett számítanak arra, hogy egyelőre a kir. táblához talán a kuriához is sikertülni fog néhány kiváló nevt és tekintélyű gyakorló ügyvédet megnyerni.

Györffy Gyula javaslata.

Az erdélyi és volt kapcsolt részek területén az urbéri elkülönítési, arányosítási és tagosítási, valamint általában a birtokrendezési ügyekben szükséges intézkedések és követendő eljárás tárgyában.

Az erdélyi és volt kapcsolt részek területén a birtokrendezés államilag, az 1875. évi VII. t. cz. 1. §-ában erendelt földadó kataszterrel kapcsolatosan fogantatosítandó.

Az idevonatkozó 1875. évi 53. t. cz. 80. §-a, 1875. évi 55. t. cz. 1880. évi 14. t. cz. és az annak alapján kibocsátott rendeletek hatályukat veszítik, és az azokban a birtokrendezésre nézve foglalt materialis és eljárási szabályok az itt javasolt eszméhez alkalmazva, egy egységes törvénybe foglalandók. Ebben kimondandó:

1-ször, hogy ott a hol a kataszter működését megkezdte, annak folyamán az urbéri elkülönítési, arányosítás és tagosítás hivatalból fogantatosítottak.

2. hogy ezenkívül megengedtetik a birtokrendezés ott, a hol azt az érdekeltek kérelmezik és a költségek viselésére magukat kötelezik, de nem kérelmező birtokos társaitól utólag sem kényszeríthetik a hozzájáruláshoz.

3. Felveendő a törvénybe, hogy a kataszteri felvétel kapcsán felmerülő tárgyalásokat minden esetben egy törvényszéki bíró vezeti, ki a határidőt a munkálat előrehaladásához képest és a mérnök felhívására tartozik kitűzti. E tárgyalásokon a pénzügyi közegek hivatalból lesznek jelen.

4. Műszaki munkálatoknál a működő kataszteri mérnökök az erdőrendezések által teljesített felvételek, esetleg kész térképek, a működő mérnök megkeresésére hivatalból rendelkezésre bocsátandók.

5. Szervezendő lesz egy erdélyi és volt kapcsolt részek számára, a pénzügyminiszter közvetlen felügyelete alatt, egy külön kataszteri osztály a szükséges mérnökök, iroda személynel és ellenőr közegekkel ellátva. A kolozsvári kataszteri igazgatóság vagy successive, vagy pedig megszüntetendő. Ezen szervezet áll: a) osztály háromszögölés; b) osztály: működő mérnökök első csoportja;

c) osztály: működő mérnökök második csoportja. Ezek eljárása: a háromszögölési osztály munkálatát már 1891. évi tavaszán azonnal megkezdte, — a működő mérnökök első csoportja pedig a tervszerűleg feldolgozásra kijelölt területen a háromszögölési munkálat alapján azonnal teljesíti a részletes felvételeket. A b) osztály első csoportja munkálatának alapján, a következő évben a második csoport mérnökei folytatják a tárgyalásokat, csinálják meg az elhelyezkedési és más terveket — szóval fejezik be az összes munkálatokat. Ez alatt a háromszögölés és a b) osztály első csoportja halad tovább; a b) osztály második csoportja pedig megy nyomába, hogy egy egy állandó és szakadatlan munkafolyamat jön létre, mely megcsinálja a felvételeket, hitelesíti azokat és mindjárt véglegesen fel is dolgozza.

7. Az erdélyi és volt kapcsolt részek területén az összes birtokrendezési eljárás felügyesztetik. Kivétel csak ott engedtetik meg, hol a birtok rendezés még befejezés előtt áll. Ezen törvény végrehajtása az igazságügyi, pénzügy és földművelésügyi miniszterekre bízatik, kik a szükséges végrehajtási rendeleteket is kibocsátják.

Indokolás.

Minden további bizonyítás mellőzéseével, mint közismertté tényt egyszerűen konstátálhatom, hogy az erdélyi és volt kapcsolt részek birtokviszonyainak rendezése nemcsak elégtő közdadzsági kérdés, hanem tovább el nem oldható állami feladat is. E feladat megoldásának elégtő szükségétől régen át van hatva a törvényhozás, mit bizonyít azon körülmény, hogy e kérdést az alkotmányos korszak kezdetén, a nagy átalakítások sürgős feladatai közé sorozta. És nehogy késedelmes legyen, sietett az 1871. évi 53. t. cz. 80-ik §-ában a kormánynak a halasztáthatatlan intézkedések megtételére a felhatalmazást addig is megadni, míg módjában lesz egy szabatos törvénykeretében a kérdés minden részletét megoldani; de a törvény megalkotásával sem késéket, mert ugyanazon évben már az 1871. évi 56. t. cz. is szentesítette volt. A törvény

végrehajtása azonnal fogantatható, mindazonáltal a gyakorlati élet nehézségein a törvény áthatolni nem volt képes; kilencz év múlva, vagyis 1880. évben a 14. t. cikk által tehát az már módosított. Ma tizenkilencz éve, hogy a birtokrendezési törvény eredeti és módosított alakjában teljes szigorral végrehajtatik — és az eredmény? az, hogy ropant idő és iszonyú költség elpazarlása után, ma az erdélyi és volt kapcsolt részek birtokviszonyai talán zavarosabbak, mint voltak a rendezési kísérlet kezdetén!

A törvénnyel tett ezen tizenkilencz évi sikertelen kísérlet mindenkit meggyőzhetett arról, hogy az óhajtott megoldás a megkezdett uton és az eddig célba vett eszközökkel lehetetlen; a tizenkilencz évi tapasztalat világosan megmutatta, hogy az érdekelte vidékek tényleges viszonyaiban a birtokrendezésnek oly akadályai vannak, melyeket jogszabályokkal elhárítani nem lehet.

Ismeretes dolog, hogy a birtokrendezés a mellett, hogy hosszú időt vesz igénybe, nagy költségekkel is jár; a normális viszonyok mellett ezen költség egyszerűen mint hasznos beruházás megértül s így az alig tekinthető tehernek. Am az erdélyi és volt kapcsolt részek területén a viszonyok annyira egészségtelenek, hogy ott minden költség, mely a birtokrendezésre fordítatik nemcsak meg nem térülhet, hanem mint egy improduktív befektetés, a birtok túlterheltségére vezet. E képtelenség látszó állítás egészen természetesen fog feltűnni, mihielyt valaki egy futó pillantást vet az erdélyi és volt kapcsolt részek birtokosainak helyzetére. Itt a birtokos saját tulajdonának nincs teljesen birtokába; annak egy része a közös használatnak lévén tárgya, az ő gazdasági életében az mint gazdálkodási tényező teljesen elvesztett. De tulajdonának azt a részét sem használhatja szabadon, mely birtokában van, mert az apró parcellákban a határ legkülönbözőbb részein úgy szét van szórva, hogy azon nemcsak az okszerű mezőgazdaság üzése lehetetlen, de az a hatás különböző részeire nézve felállított és gyakorolt u. n. földi rendszernél fogva a parcellákon sem termelheti azt, a mit a ház a föld természeténél fogva okszerűen azon természetien kellene, akár pedig azt, mit intensívve megművelés által saját céljaihoz képest szükséges volna termelnie.

E rendszerrel fogva saját birtokának természetes hozatékától is elesik minden recompensatio nélkül, mert például az ugar, tarló és rét legeltetés ismét a közös használat tárgya. A közös legelő sorsa pedig az, hogy arra egyszerre az állatok oly nagy száma hajtatik, mely nem le legeli, de letapoossa a legelőt úgy, hogy néhány nap múlva már az állat ott megélni nem képes.

Ennélfogva kénytelen a birtokos legeltetés idején is az állatokat általában, de főként a gazdaságban használatban levő és tejelő állatokat állattöltetni. Az itt vázlatosan felhozottakból világos, hogy az érdekelte területeken a közép és kisbirtokos egyáltalán képtelen egy egészséges belterjes és fejlődés-képes okszerű mezőgazdaságot üzni; világos az is, hogy birtokának jövedelme legjobb esetben ma is csak annyi, mennyi az ezelőtt 30-50 évvel volt.

Ellenben a terhek nem azok; ugyan ezen jövedelemre ma az állami és községi terhek sokkal nagyobb összeggel szerepelnek, mint 30 évvel ezelőtt; ugyanezen jövedelem viseli ma is a nagy mértékben fokozódott állami és községi terheknek kívül még a közmunka és iskolai terheket; — ugyanezen jövedelemre vannak utalva az összes egyházi terhek is, most — és az elég sajátosságos — az állam a királyföld egyházi terheit; megváltotta, de a többiekét nem, — és ezen terheket az egyházak hvei maguk viselik az erdélyi részekben mindenütt; és végül ezen jövedelem kénytelen fedezni a modern élet fokozott és drágább igényeit; Már most annak, hogy egy 30 évvel ezelőtt megálapodott jövedelem, a mi nagy mértékben fokozott terheket kell viseljen — mi az okszerű következménye? Az, hogy e jövedelem a terhek nem bírja el; az, hogy a birtok intensívve fejlődése helyett, annak eladósodása állott be. Miután pedig a birtok rendtelensége, még inkább az azon tüzhető mezőgazdaság stagnációjá miatt az olcsó pénz és solid hitel forrásai az erdélyi és volt kapcsolt részek birtokosai elől el voltak zárva, mi természetesebb, hogy oly drága pénzt kellett igénybe venniük, a mi a romlást még inkább elősegítette. Erdekes, hogy ott 25000, ftrtal alapított takarékpénztár részvénytársaságok évi forgalma az egy milliót meghaladják; de borzasztó az, hogy ezen forgalomba a betét kamatoztatik 6 százalékkal, ellenben a három havi lejáratu váltó hitel után a kamat és más járulékok címén 10-15 százalékszedetik; ezen százaléka azonban nincs beszámítva a váltó bélége és az utánjárási költség, a mi szintén bátran becsülhető 10 százalékra. Ezen gazdasági és hitelviszonyok mellett azután nem esoda, ha azt kell tapasztalnunk, hogy nem egyszeréről szólna, — hanem egész közegek, melyek az előtt virágzó jólétnek örvendettek, ma teljesen el vannak adósodva. Vannak közegek, hol a lakosság háttérhátrányban van a birtokos annyira ter-

helve van, hogy több hitelt igénybe nem vehet; míg az egy negyed rész még fedezheti váltó utján hitel szükségletét, hogy nem sokára a többi sorsára jusson.

Ha mindezekhez hozzá vesszük még azt is, hogy a fejlődésben megakasztott, és drága hitel által tulterhelt birtok még az erdőrendezési költségekkel is az 1879 évi t. cz. végrehajtása folytán, miután éppen a kérdéses részek területa a legnagyobb részben erdőségekből áll — túlságosan meg van terhelve, kérdjük: van-e kilátás arra, hogy ezen birtokrendezési költségeket elviselhesse? van-e kilátás arra, hogy ha ezen költségek teljes mértékben és nem 50000 forintban — az állam által előlegeztetnek — azt az államnak viszárszati képes legyen? Meggyőződésem szerint a birtokrendezésből származó előnyök csak arra képesítik az érdekelt birtokosokat, hogy gazdasági existenciájuk megmentessék a végzetéstől: mindent megnyertünk; de ha a birtok rendezés költségeit rá hárítjuk: előidézzük a kikerülhetetlen katasztrófát.

Folytatása következik.

Fiuméből.

A fumei új pályaház e hó 1-ső napján reggel az 5 óra 35 perccel induló 805 számú déli vonattal adatott át a forgalomnak. E pályaház a budapesti után a legszebb és országban és a beosztása is a legújabb és legcélzzerűbb.

Három részre oszlik. A középső osztályt egészen a belépő-terem foglalja el. E terem emeleti magasságban van kétszoros ablakkal és gyönyörű díszítéssel. Középen a jegy-váltó kabinok (külön minden vonal irányhoz) és a vámkielégítési-iroda. A főcsarnoktól jobbra vezető folyosóra nyíló szobákban az állomás főnöki iroda, a forgalmi irodák (távirda, térfigyelőstb.) a baloldala vezető folyosónál pedig a déli vaspályá képviselője, a váró- és vendéglői terem vannak. Az egész épület, mely elektromos fény által világítatik, 118.000 forintba került.

Még e hónap megkezdik az egyesített fővármihatali palota építését. A kir. fővármihatali Fiumében, mint határszéli kikötői városban, úgy politikai, — mint államjövendőki szempontból főfontosságú.

Az épület felállítására a tengerpartján, a Paizsa del Molo-n van tervezve; e tért még nemrég a tenger mosta s az nagy fáradsággal, töltések által lett a tengerből elhódítva. A fővármihatali épület szerződésileg, a szabad kikötő megszüntével, július elejére már készen kell hogy legyen, mi annak idején szintén egyik büszkesége lesz Fiumének.

Az egész építés tervezése és keresztül vitelével a tengerészeti hatóság lett megbízva. Ugyancsak a Piazza del molo-n nyer e hónapban befejezést a fumei magyar hitelbank részvény-társaság által felállított gabona elevátor. Egy kolozsalis építmény, mely képes egyszerre a legnagyobb hajórakományt (mint egy 600 vagonnal) küldeménybe helyezni. E vállalat életre való eszme a fumei magyar hitelbanktól és nagy előnyére és könnyebb-ségére fog lenni gabona kivitelünknek.

Az idei rendkívüli erős tél Fiumében is érezhető volt. A havazás 7 és 8-án szünet nélkül tartott s a téreket — a mi Fiumében szokatlan — majd nem két láb maasságnyi hó fedte.

Az összes száraz földi közlekedés Fiume felé 7-ke óta be lett szüntetve; miután a vonatok — különösen Plase, Lic és Fuzine környéken a nagy hófúvás miatt — egyáltalán nem közlekedhettek. A déli vonat közlekedése 11-én állt helyre; a magyar államvasuti vonalon azonban csak 14-én állhatott be ismét a forgalom.

E hó 12-én történt meg a polgármester választás és több városi tisztii állás betöltése. Egyhangulag Ciotta János eddigi polgármestert választották meg további 6 évre. Ciotta a városi ügyek tapintatos vezetésével által teljesen bírja az összes polgárság bizalmát és megválasztása az egész városban általános megnagyúrást kelt.

A választások befejeztével a városi zenekar az „Isten áld meg a magyart!” himnuszát játszotta. Este a katona zene-kar — a szokásos menet-zenén — az ujon megválasztott polgármester lakása előtt megállapodott és egy darabot játszott; innen a zene a kormányzó palota alá vonult, hol szintén egy darab eljátszása után, az „Adok csókot kapok is” magyar indulóval — a lelkesült nép áradat kísérete mellett — József főherceg villája elé ment, itt egy potpuori eljátszással a karnagy vezényletével — rákezdte a zenekar a gyújtó hatású Rákóczi-indulót és e mellett haladt tovább a többi katonai celebrítások lakásához.

— y. ö.

Levél.

Hunyadmegye, Déva

Alig hiszem, hogy Magyarországon hasonló népességtű városban annyi hazafias és jótékony célú egyesület volna, mint Déván s az egyesek aldoztatásának annyira igénybe lenne véve, mint itt; annyit azonban még is örömmel regisztrálhatunk, hogy az Emke, amint az rendén is van, valamennyit dominálja.

Az Emke hunyadmegyei főlkja f. hó 18-án tartotta meg közgyűlését, melyen számos, vidékieket nem igen láttunk ugyan, de Déva intelligenciájának színe java meleg érdeklődéssel jelent meg.

A közgyűlésnek, melyet gr. Kun Géza nem tartózkodván ez idő szerint a megyében, Réthi Lajos alelnök vezetett, kétségen kívül legfontosabb és érdekesebb tárgyát képezte a Szócs Sándor titkár által előterjesztett, általános tetszés és éljenzéssel fogadott titkári jelentés, mely egyhangú határozattal a jegyzőkönyvhöz csatolattik s közzé fog tétetni a hírlapokban. Ugyanezért itt csak vázlatosan ismertetjük.

Szócs Sándor mindenekelőtt általános-ságban vet néhány pillantást az Emke mostani állapotára, működésére. Lelki örömmel hirdeti, hogy ezen hazafias egyesület, bár még mindig a szervezkedés nehézségeivel küzd, szám, vagyon erő és kulturális intézményeinkre való hatása tekintetében hazánk valamennyi hasonló célú egyesületeit túlszárnyalta. Tagjainak száma több, mint 22000, s vagyonja elérte a 500.000 forintot. Működését támogatja az ország kormánya, s rokonszenves figyelemmel kíséri maga koronás királyunk is. Derék titkárnak lelkét azonban valami bal sejtelen nyomja; vajjon a nagy lelkesedés és szerencsével életre keltett és fölvirágzásnak indult Emkét nem fogja-e lejtőre gördíteni a vezetésben fölcsilamlott centralizmus és bürokratizmus, melyek éppen az ilyen természetű egyesületeknek leggyorsabban és alaposabban zsiabaszják meg a tagok lelkesedését?

Titkár ezután amaz áldásos működést ismertet, melyet az Emke központi választmánya Hunyadmegyében teljesített. A dévai állami főreáliskolának 150 frt, a dobrai r. kath. lélekének 120 frt, a cs.-boszodói iskolának 200 frt, a n.-rampóli ref. és algolyóji áll. iskolának 100 frt, a havói és besdái iskolának 50–50 frt, a szászvárosi és vajdahunyadi kisdóvóknak 200–200 frt, a m.-lyei r. kath. tanítónak 50 frt, az ó-bettyei népkönyvtárnak 125 frt, a Pujon tervezett gyermekmenhelynek 50 frt. stb. adomá-

nyozott. Összesen 1956 frtot. A megyei választmány szegény tanulóknak könyv és írószerekkel ellátására kiosztott 100 frtot. Mind ezek olyan dolgok, melyek nem szorulnak magyarázat vagy magasztalásra.

A hunyadmegyei Emke főlkjökörének száma egygyel, a brávid, szaporodott, amely életre kelését egyenesen a mi lelkes és buzgó pénztárnokunknak, Sándor Józsefnek köszönjük, kinek egybekben is oly sokat köszönhetünk s kinek aldoztatásának és egyetlennél körül kifejtett, fáradságot nem ismerő buzgalmaért a közgyűlés meleg köszönetét szavazott. A tagok száma elhalálózás és eltávozás folytán 41-el apadt.

Élénk eszmecsere fejlődött ki azon indítvány felett, hogy a választmány rendelkezése alatt álló 25 százalék egy szegény realiskolai tanuló neveltetésére fordításra s ne forgácsoltsák szét, miként eddig. Többeknek az indítvány ellenző és pártoló felszólalása után Pogány főispán azon indítványt fogadtatott el, hogy az ügy bővebb tanulmányozás végett a választmányhoz tétessék át. Az indítvány intenciója kétségen kívül igen szép és nemes; pártoláskunkkal azonban egyáltalán nem tudnánk hozzá járlni. Nektünk a megyében sokfelé vannak oly apróbb és nagyobb sebek, melyeket gyógygatnunk kell s állhatnak majdan oly szükségleteink elő, melyek elől kitérni sem lehet.

Szabad, észszerű-e egész anyagi (a kérdéses összeg nem haladva meg a 200 frtot) egyetlen célra, egy gyermek neveltetésére lekötni. Szabad-e, tanácsos-e figyelmen kívül hagyni a többi főlköröket, ezek igényeit? — Am segélyeztük a többi iskolák között (eddig is segélyezve volt) különösen a dévai realiskolát, de ne egész anyagi erőnk lekötésével, melyhez mások is jogot formálnak, s talán a tulságos központosítás vádját nektünk is szemünkre vehetnek.

Nem azt mondom, hogy nem sokra becsüljük a népnevelést, hanem egyenesen azt, hogy a népoktatás abecéjét sem értik azok, a kik kicsinylik a segélyezés azon nemét, melylyel a népiszkolák szegény tanulóit tankönyvekkel és írószerekkel láttnak el.

Megeyi választmányunk tisztviselőitől egyhangú szavazattal ugyanazon érdemes érfiak választattak meg, kik egyesületünket eddig oly igazi hazafias lelkesedéssel és szakértelemmel vezették. (Elnök: gr. Kun Géza; alelnök Réthi Lajos, — dr. Solyom Pekete Ferencz; pénztárnok K. Sándor József, titkár Szócs Sándor, jegyző Balogh J.)

A megválasztottak mindenike engedett a közbizalom szavának, csak a titkár, Szócs Sándor kívánt állásától visszalépni, okul adván lelkes és tanári rendkívüli sok teendőt, melyek őt a titkári tiszttel járó bokrak teendők lelkiismeretes teljesítésében gátolják. — A dolog azonban úgy állott, hogy az e visszalépésével alakadt volna ember, aki az ő helyét ez időszertint méltóan betölthette volna. — Hiszen köztudomású dolog, hogy érdemes titkárnak és pénztárnokunk K. Sándor József a hunyadmegyei Emkének a legki próbáltabb és legszükségesebb, lehetne mondani: nélkülözhetetlen napszámossai. Tudta, érezte ezt titkárnak is, ki aztán az ismételt kéréseknek engedvén, még egy évre vállalkozott.

A petrozsényi főlkörök azon kérésére, miszerint az ott felállított óvodát az Emke nagyobb foku segély hozzájárulásával eszközölje, határozattal, hogy az óvoda felállítására a pénzügyminiszter kéresek föl, (kinek ott erre elég érdeke van) mint a hogy a közlekedési miniszter Piskiben cselekedte.

Még csak annyit említek föl, hogy egyesületünk nem a központból leküldött s még közgyűlési sanctiót nem nyert alapszabályok, hanem a réginek alapján szervezkedett újra, egy évre.

Örömmel adunk hírt arról is, hogy a „Szegény gyermekeket segélyező nőegylet” is

komolyan kezd megfelelni nemes feladatának. E hó 17-én Téglás Gáborné elnöklete alatt nagyszámú tagok jelenlétében gyűlést tartott, s elhatározta, hogy az egyetl javára estélyeket rendez. Az első estélyt e hó 22-én a vigadóban fogja tartani; lesz koncert és táncz. — A műsor, amint halljuk, igen érdekesnek ígérkezik. Egyebiránt tudjuk, hogy nálunk semmi sem sikerült úgy, mint az, amit a mi szellemes hölgyeink rendeznek. — Hiába! Mint mindenütt, úgy nálunk is hatalmas urak ók. Áldás legyen működésükön!

Az új év beálltával egyesületeink száma egygyel szaporodott: „A dévai iparos ifjak önképző és betegsegélyező egyesület”-vel. Ezen egyesület lelke és megteremtője, — most már elnöke, — Szócs Sándor, városunk ev. ref. ügybuzgó lelkesze.

Az egyesület igen jó uton indult meg. Sikertült megnyernie fő védnőül Pogány Gy. főispánt; míg másfelől Barcsay Kálmán alispánt és Reichenberger tiszteletbeli tagukul választotta meg. Arany betűkkel írhatja be az új egyetl a maga emlékkönyvébe dr. Reichenberger kórházi főorvosnak nagylelkű ajánlatát, hogy 3 éven át ingyen fogja gyógykezelni az egyetl beteg tagjait. Az egyesület vagyona már is meghaladja a 140 frtot. Az egyesület célja szép, nemes és hazafias. — Vajha siker kísérje működését!

Megeyi közigazgatási bizottságunk legutóbbi gyűlésén elhatározott egy nagyszámú megeyi kórház építése; kilátásba van helyezve az igazságügyi palota fölépítése és a tanítóképző kibővítése is. Isten segítségével majd csak haladunk előre.

Arról azonban, a mit a kolozsvári lapok hírdetnek, hogy t. i. új főispánt kapunk, mi semmit se tudunk, s főispánunknak nincs is semmi oka se szándéka most még nyugalmába vonulni.

y. r.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, január 21.

— Az „Emke”-nek új alapítói lettek tegnap Szekeula Ákos gyűjtőivén ifj. Horovitz Samu és Horovitz Béla Kolozsvárról 100–100 frttal. Továbbá ugyancsak 100–100 frttal legutóbb a bekés-csabai polgári kör, Pogány Károly és Wéber Béla Hunyadmegyéből, Kuhl Margit Kálcsalról és Weress Ferencz Közép-Falváról. Ezzel az Emkének 1860 az alapítói száma.

— Az Emkének a „kolozsvári nemzeti színház” f. hó 12-iki előadása — dacára a tetemesebb kiadásoknak — igen szép alapítványt jövedelmezett. Összesen 300 frtot tesz ez alapítvány, mely a Kolozsvár városi választmány intézkedése alapján Ditrői Mór igazgató nevére iratott be s fog kezeltetni. Ditrői a fenti összeg javára saját estéli rendes kiadása teljes megtérítésével sem élt. Rendes páholyukat ez alkalommal Albach Géza polgármester és Bölöny József intendáns 5–5 frttal váltván meg, ez összeggel a rendes helyekkel és egyébként felülfizetések nélkül lefolyt előadás tiszta jövedelme 310 frt. A városi választmány közönetét fejezi ki a hazafias fáradozásért a színház összes közreműködött tagjainak is.

— Az erdélyrészi kárpát-egyesület titkári hivatala elkészült az alapszabályok lemasolásával és legközelebb felterjeszti a belügyminiszter megerősítés végett. A pénztár Palóczy Lajos pénztáros átvette az E. M. K. E.-től s így további befejezések ezentúl nála eszközöndők. Gyűjtővekekkel Rad-

azonban, bátorodom reményleni, hogy megbocsátott.

Lady Oldcastle végig halgatta ez utálatos sima mondatokat, tudva hogy minden szó rejtett gunyolódás, és érezte, hogy szeretne volna kezét felemelni, hogy azt a mosolygó embert arczul csapja.

Dwight Gábor látta a reá vetett tekintetét, és éppen úgy tudta hogy mit érez mint ő maga:

— Lady Oldcastle, kapta a levelemet? kérdé.

Igen. Reményem nem gondolta, hogy e levél irás által feljogosítatlan szabadságot vettem magamnak?

Eleg azt tudni, hogy ön irta és én megkaptam, válaszolá lady Oldcastle, ugyan azzal a bátor tekintettel és ugyan azon hideg eltökélt hangon.

Kérem adja meg az okait és a mentes-gét, hogy miért jött ide.

Vendége ugyan azzal a szolgálattal kész modorral és mozdulattal, melyet lady Oldcastle már az első látogatása alkalmával tapasztalt és rossz neven vett, egy a tűzhely közelében álló karos széket gördített elő.

— A kandallóban, dacára hogy Julius volt égett a tűz, mert Oldcastle vára a magas fekvése következtében soha sem volt nagyon meleg.

Lady Oldcastle, bocsánatot kérek megtisztelt azzal, hogy e széket elfogadjá?

Beszélgéstünk hosszas talál lenni, am-bár reményem, hogy néhány perczen túl nem kell kegyedet zavarnom, tudom, hogy nem fogja azt kívánni, mondá sokat jelentő hangon, és sajnálattal veszem észre, hogy most nem néz ki olyan jól, a hogy az utolsó alkalommal volt szerencsém látni.

(Folyt. köv.)

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1891. Január 21.

Kegyetlen rokonok.

Angolból fordította: Amica

XXVI.

Kivonat a lady Nugent Adéla naplójából,

julius 23-án 188—

(Folytatás.) (61)

Ha Guy meglehetősen a lábára állítja, úgy igyekezik ügyelni magára, hogy úgy maradjon; — de a mi a házasságot illeti — nem, azt nem teszi, megpróbálta, de elég volt annyi belőle!

Mily nyomasztó volt a levegő!

A vihar bizonyosan nem sokára kitör! A nyitott üveg ajtó felé ment, mely a szalomba vezetett benézett.

— Anyám, én azt gondolom, hogy vihar lesz. Nem érzé a levegőben? Éppen olyan.

Elhallgatott, látva, hogy az anyja széke tress. — Lady Oldcastle nem volt a szobában. Duk, meglepetve lépett be.

A hosszú függöny által félig eltakart kis könyvnyű asztalba ütközött, az asztal felborult. A zaj felébresztelte Plumtre urat, a ki zavarodottan fel állt, s pislogva nézett körül.

— Ejnye, ejnye — ezer bocsánatot kérek! Felek, hogy gyöngítettem! Azt hiszem, hogy a lég változás és a hőség okozta.

Duk nem válaszolt — tény, hogy a se-lyem kereskedő kenetelhes beszédének a hangja éppen olyan érthetetlen volt előtte, mint a hullámok nyögése. Duk megállott, hogy felvegyen valamit a szőnyegről, a kezében tartotta, s bémulva nézett rá.

Plumtre ur, a ki csak félig ébredt fel, kopasz fejét a kényelmes vánkossáka hajította ismét, s szemeit behunyva folytatta álmát.

Duk még mindig ott állott arra a tárgyra bámulva mit az anyja üressen hagyott széke mellől felvett — egy névjegy volt az, s a — „Dwight Gábor” neve volt rajta.

Tehát az a különös nevű rejtélyes ember ismét eljött — és milyen időben jött el! A névjegyet bizonyosan most hozták be az anyjához míg ő a terrasson sétált, és az anyja, gondatlanságból vagy vétségből elejtette. Különös, hogy az anyja, ki oly büszke, és a rangjára oly sokat adó asszony volt, ilyen szabálytalan, órában elfogadta azt az embert. És vissza gondolt arra az estére, midőn Dwight Gáborral beszélt vele és azt kérdezte, hogy ki volt Langton Márton. Milyen különös volt a modora! és e kérdést még is válasz nélkül hagyta.

Duk gondatlan könyvnyelmi ember volt; de most oly émesztő kíváncsiság nyugtalan-ság fogta el, hogy nem volt képes annak el-lent állni.

Gyors mozdulattal kinyitotta az ajtót, s az előcsarnokba ment. Az öreg Kenrick, a kulcsár, az ebédli ajtaja közelében állott. Duk oda ment hozzá.

— Kenrick, hol van az anyám? — Tudja?

— Milady a könyvtárban van. Bocsánatot kérek Duk ur — mondá az öreg midőn az ifjú a könyvtár felé indult — de milady nincsen egyedül.

— Sir Guy van vele? — kérdé Duk megállva.

— Nem uram; egy fél órával ezelőtt Sir Guyt és lady Adélat a műhelybe láttam menni. Azt hiszem, hogy most is ott vannak. A könyvtárban egy ur van Miladyval. Névjegyet ezelőtt tiz perczel vittem a szalomba.

— Tudom — mondá Duk röviden, s a Dwight Gábor névjegyével a kezében a könyvtár ajtaja felé ment.

XXVII.

Lady Oldcastle a szalomból egyenesen a könyvtárba ment midőn Dwight Gábor névjegyet a kezébe adták.

Nem volt meglepetve, régóta előkészítette már ő magát arra, hogy ezzel az emberrel ismét fog találkozni, s szinte megkönnyebbülésre állt, hogy a mitől oly régóta félt most már teljesik.

Az öreg szolga, a névjegyet átadva, s további utasításaira várakozva, urnőjének a hangjában vagy arckifejezésében nem vett észre változást.

S midőn néhány pillanat múlva felemelt föl, büszkén s nehéz selyem ruhájában mely neki oly jól állott, a szobába lépett, Dwight Gábor ugyan azzal a szép, büszke, hajthatatlannak látszó s bátor tekintetű aszszonnyal állott szembe, kivel már egykor ugyan ebben a szobában találkoztak.

De akkor szavainak a hatása alatt a lábához ajúlt; és mostan—

Dwight Gábor mélyen tiszteletteljesen hajította meg magát.

Lady Oldcastle a fényes hideg szemei gyorsan járták körül a szobát Dwight egyedül volt!

— Fagyos némasággal várta, hogy a vendége beszéljen.

— Lady Oldcastle, valóban megtisztelve érzem magamat, hogy látogatásomat elfogadja: mélyen vagyok lekötelezve, mert tudom — hogy látogatásom szokatlan időben történik.

A hogy az első alkalommal mondtam, azon kell kezdenem, hogy már a megjelenésemért bocsánatot kérek.

nóti Dezső titkár szolgál, ki kárpát ügyben a közönség rendelkezésére áll.

— **Kolozsvár virillistái.** Kolozsvár város törvényhatósági bizottságának legtöbb adót fizető tagjairól álló névjegyzék már végreleszen meg van állapítva. E szerint az első virillista Sigmund Dezső országos képviselő nagyparas 3059 frt 32 kr. adóval, utána következik Rucsk a János ügyvéd 1977 frt 32 krral, Weisz Mór szeszgyáros 1350 frt 50 krral, Reményik Károly építész 1286 frt 50 krral; a névjegyzékben utolsó helyen áll, mint 56-dik rendes tag Hájós János ny. miniszteri tanácsos 416 frt 34 krral.

— **A színház köréből.** Mind a két operette primadonnának gyöngéledik és e miatt egymásután két napon történik darabváltás. Tegnapról Kúry Klára gyöngéledése folytán elmaradt a „Katonás kisasszony”, ma pedig Orley Flóra rosszullete következtében a kitűzött „Pepita” helyett a kolozsvári színház pályanyertes drámája; „Ildikó” került színpadra. — Holnap, mint már említettük, Csiky Gergely „Nagyteremtett”-je adatik s a föltötte mulatott új vigjáték előadását a közönség meleg figyelmébe ajánljuk. — Pénteken lesz Megeyi Dezső operettejének: a „Katonás kisasszony”-nak első előadása.

— **A kolozsmegyei tanítók bálja** nem a „Stadler”-kerthen hanem a Vigadóban lesz, mert már is akkora érdeklődés nyilvánul a közönség körében e kitűnőnek ígérkező mulatságot iránt, hogy a Stadler-kerth nagy terme felét sem fogadhatná be e bálba készülő publikumunk.

— **Villany világítás mellett** estély volt tegnap a sétatéri tavon, délután 5 órából 8 óráig. Az idő kedvezett, alig volt 3 fok hideg. Közönség nagy számmal jelent meg a jégen, azonfelül a nézők teljesen benépesítették az üveges pavilont s a partot. A villanyos lámpák hibátlanul égtek, a fák között s a jegen nyugszó-mozgó közönséggel a tó képe a villany fehér fénye által megvilágítva festői látványt nyújtott. A túzólt zenekar kifogástalanul játszott. A villanyvilágítási felszerelés sok gondot és avatottságot igénylő kezelésért elismeréssel voltak mind az egyetl intézői mind a közönség Bartha Gergely egyetli pénztárnok iránt, ki dicsekedre méltóan tölti be e téren is feladatát. Igen helyes és figyelemességet tanúsító intézkedés volt az is, — hogy két lámpát a part külső oldaláról beállított a sziget szélére; ezzel világításban sokat nyert a tónak az a része. — Most már miután a villany felszerelés ára teljesen ki van az egyetl által egyenlített, az sem lenne felesleges, ha még 2–3 lámpát beszereznének s a dinamó gép összes villany erejét felhasználják ezek beiktatásával mert ez által a tó és a part minden részét egyenletes fénnel lehetne elárasztani.

— **A dalkör bohozatos dales-télya** iránt általános érdeklődés mutatkozik nemcsak városszerte, hanem a vidéken is, honnan szintén sokan készülnék részt venni e kitűnő mulatságon, mely kedveltség tekintetében bizonyára felülmúl ez időnyben minden más tánczos estélyt. A tánczot — mint már irtuk — tréfás hangverseny előzi meg, melynek műsorát a rendező bizottság nagy gondnal és műtüzéssel állította össze. Ez érdekes műsor kiváló pontját képezi a Gyalui Farkas ez alkalomra irt kitűnő farsangi bohózat: „A jó tanács” vagy „a Galiba Jeremiás és Kanál Habakuk esete” avagy „a mikor a férj uram sirni tanul”; előadják: Hadházy Sándor és ifj. Propper Ferencz urak. E kitűnő humorral megírt tréfás apróság már teljesen be van tanulóva és bizonyára nagy hatást fog kelteni. Ezt megelőzi a „Veterán induló”, előadva az egész dalkör által, — melyben a fővárosi tipikus alakjai: a veteránok lesznek bemutatva. A bohózatot követi a „Vén bogár szerelmi tragédiája” című tréfás románca, előadva a dalkör által. B műsor egyik legérdekesebb és legmulatságosabb pontja lesz továbbá a „Béka-hangverseny” ezimű tréfás kar, melyet szintén a dalkör tagjai fognak előadni. Farkas Sándor humoros szavallatot tart. A hangversenyt egy énekes bohózat fejezi be, ezime: „Egy Sänger Verein” főpróbája a „Sänger-Fest” előtt, melyet a dalkör tagjai jelmezekben fognak előadni. — E gazdag műsor világoz bizonyossága annak, — hogy a dalkör derék rendező bizottsága időt és fáradságot nem kímélve mindent elkövetett, csakhogy pártoló közönségének egy élvezetes farsang estét szerezhesse. De buzgósságának meg lesz a jutalma, mert sok szép leány lesz ott daczára annak, hogy a meghívó ezt a borzasztó figyelmeztetést teszi: „a nők kérelek egyszerű öltözékben megjeleni.” — Az estély február elsején a redoutban okvetlenül megtartatik és pontban nyolcz órakor veszt kezdetét. Jegyek a meghívó előmutatása mellett Stratzingger G. főtéri üzletében válthatók. Belépőjegy személyenként 1 frt. Családjegy három személyre 2 frt.

— **Nyilvános nyugtázás.** A mai napon a „K. A. C.” pénztárnokához Kövéri Mihály alelnök ur utján egy ismeretlen által beküldött 100 forintnyi adományt a telességemnek tartom egyelőre ez uton köszönettel nyugtázni Kolozsvárt, 1891 évi január hó 20-án Illing János pénztárnok.

— **Kolozsmonostor népessége** A napokban befejezett népszámlálás adata szerint a Kolozsvárral szomszédos Kolozsmonostor községében lakik 3154 lélek és pedig 1566 férfi, 1588 nő. 10 év előtt volt a lakosság száma 1875. Szaporodás 10 év alatt 1279 vagyis 68 százaléka. Az ugynevezett kétvízközt, hol a legnagyobb szaporodás van, tíz év előtt volt 88 ház 412 lélekkel, most

van 249 ház 1189 lélekkel. Szaporodás: 161 és 777 lélek. E kérdésre még legközelebből visszatérünk.

— **Értesítés.** Polyó év február hó 3-án tartandó jogasbál IV. általános bérlet színterére esvén, tisztelettel felkértem a t. páros bérleti helyek iránt f. hó 14-ig intézkedni. Helyárak: alsó és közép páholy 8 frt; felső páholy 6 frt; első emeleti erkélyszék I sor 2 frt 50 kr II és III sor 80 kr; karzati ülőhely 60 kr; karzati állóhely 30 kr. Páholyok előjegyezhetők és jegyek válthatók Molnár Jenő pénztárnoknál naponta d. n. 2–3 óráig az egyetemi kör helyiségében (főtr. gr. Ré day ház 2-ik emelet.)

— **Arany babérokoszoru Jászaí Marinak.** Bpestől írják: Az a nagy és általános hatás, melyet Jászaí Mari újabb színpadi sikere, „Ellekrájá” keltett, a fővárosnak majdnem minden társadalmi rétegében egyaránt élénk kifejezést nyert s természetesen ébreszt fel az eszmét, hogy a közönség részéről a nagy művésznő alkotásához méltó alakjában rovasok le a tisztelet adója. Ennek az általános óhajnak adott konkrét alakot gróf Zichy Jenő, midőn mozgalmat indított, hogy a nagy művésznőnek alálások utján arany babérokoszort nyújtsanak át s az átnyújtás egy a művésznő tiszteletére rendezendő disz-banketten történjék meg. Gróf Zichy Jenő maga gyűjti az alálásokot s az alálások sorát ő maga kezdte meg. Az alálások máris jelentékeny számot tesznek ki. Az alálások közt vannak már eddig gróf Zichy Jenőn kívül gróf Apponyi Albert, Ugron Gábor, ifj. Abrányi Kornél, Dániel Ernő, Barcsay Domokos, Bánó József, Szemere Miklós stb.

— **Teleki Samu gróf,** az ismert Afrikai-utazó, Budapestre érkezett. Csak rövid ideig maradt ott, azután — földköri utazásra indul. Budapestről Amerikába megy, onnan át Ázsiába s különösen India és Kína belsét akarja beutazni. Később valószínűleg elmegy még Afrikába is.

— **Köszöntő nyilvántartás.** Öszinte örömmel fejezem ki mély köszönetemet azon 50 frt adományért, mely mint néhai Korbul Gergelyné Vikol Anna hálás leányának nagylelkű ajándékát, édes anyjának halálának évfordulóján f. hó 16-án a megboldogult emlékére, a helyi szegények között kiosztás végett főtiszt. Görög Joachim örm. szert, plébánosnál mai napon átvettem. A szegények és elhagyatottak atyja fizesse vissza sokszorosan a nemesszervi hölgyeket legyes áldozatát Gyergyószentmiklóson, 1891. január 15. Irgalmas nővérek főnökeje.

— **Estély.** A dicsőségmentári „olvadó és társaskör saját pénztára javára folyó évi február hó 7-én zártkörű estélyt rendez.

— **Gyászír.** Özv. kisbudai és rettegő Rettegő Istvánné, született Parnasi Keczeli Agnes, életének 70-ik és özevegésének 16-ik évében, heves tüdő- és gyomorhurut következtében, folyó év január 16-án, elhunyt.

— **A népszámlálás** Dicsőségmentártonban is a rendes időben befejeztetett: az eredmény következő: van 511 háztartás, 1159 férfi 1261 nő, összesen 2420 lélek. Összehasonlítva az 1881 évi számlálással mutatkozik szaporodás, a mennyiben akkor volt 353 házsám tehát most 158-al több, volt a lakosság száma 1959, most 462-vel szaporodás van. Felhívom az illetékes hatóság figyelmét, hogy miután sok ház nincsen számozva, azoknak számozásáról jó lenne gondoskodni.

— **Orth János sorsa.** Hamburgon át Iquiquéből azt jelentik, hogy Angolország-ból egy vitorláhajó csak százkilencven napi ut után érkezett oda. A hajó ugyanazokkal a viharokkal küzdött meg, melyekkel, mint hiszik, Orth János hajójának is meg kellett küzdeni. Új reményeket táplálnak tehát Orth megmenekülése iránt.

— **A gellérthegyi cizadella lebontása.** Mint a felhívatás s. O. E. c. illetékes helyről értesül, a király megengedte, hogy a gellérthegyi erdő környékén eddig-ig fennállott építési tilalom megszünjék s a már kiállított építési reverzalások az illető nyaraló-tulajdonosoknak visszaadassanak. Ez intézkedés összefüggésben áll az erdő végleges lebontásával, melyre nézve — az engedély tudvalegyőleg már régebben megadotván — a tárgyalások folyamatban vannak.

— **Kemény tél.** Triesztből írják: Tegnap volt az idei kemény tél leghidegebb napja; jeges bora járt; 7 foknyi hideg uralkodott. A város kiholtak látszott. — Olaszországból rémhírek érkeznek. Turinban 15, Paduában 13, Mantuában 11 fok a hideg; Nápolyban három ember megfagyott. Egy angol, ki a Vezuvia ment, elült. Algírban rettenetes hófúvások uralkodnak; Florenz közelében egy vonat a hóban megrekedt. Háron vasúti ör megfagyott.

— **Oszták városok.** Az új népszámlálás adatai szerint a nagyobb oszták városok következő népességgel bírnak: Linz, Felső-Ausztria fővárosa, tíz év alatt 5688 lélekkel szaporodott, jelenleg 44,576. Tropic, Szilézia fővárosa csak 2454 lélekkel szaporodott; lakossága jelenleg 21,743, 1880-ban volt 19,289. Grac lakossága jelenleg 106,946, 1880-ban volt 97,791, a szaporulat 9155, tehát csak 10 százaléka Lemberg lakossága 113,646, 1880-ban volt 103,000. Ez se valami jó eredmény, míg Galicia másik nevezetese és lengyel királyiág egykori fővárosának, Krakónak népszámlálási eredménye egészen nyomorúságos; 188-ban volt lakossága 66,095, 1891-ben 67,892, a szaporodás 1737 01-műtnek, Morvaország e nevezetese történelmi városának népszámlálása szintén rossz eredményű. A lakosság száma 16,147, a szaporodás csak 667. Ellenben némely cseh város szépen gyarapodott; ilyen Pilsen, melynek lakossága most 50,132 s tíz év alatt 11,173 lélekkel nőtt.

— **Uj szer a tuberkulózis ellen.** Egy párisi távirat szerint Berl nantesi orvos, új szer talált fel a tuberkulózis ellen.

Az új szer nem más, mint a kecskevér. Berl professzor eddig már több tüdőbetegnek végezt beoltásokat és vezetett be a betegekbe kecskevért s állítólag igen szép eredmény-nyel. A befecskendezésre 30 gramm kecskevért használt Berl s a czomb felső részén lövelibe a testbe.

— **Vissza, a régi hazába!** Tegnapelőtt Berlin egyik indóházában 8 magyar ember állott utra készen, kik Amerikából térnek ismét vissza hazájukba. Mint utle-velük mutatta, egyenes Braziliából jöttek. Ret-tenetes dolgokat beszéltek arról s nyomorról, szenvedésről, a mit megdöbbenéssel vállalko-zásuk után az új világnak kellett szenvedniük. A mult év tavaszán indultak ki Brassóból, egy bécsi ügyvétség kelletlen hitegetése által ámtva. Valószággal eladták őket, mint rabszolgákat egy távoli gyarmatra s csak magukkal vitt pénzeszközöknek köszönhetik, hogy nagy ügyvel bajjal megmenekültek.

— **Megszorult cigányok.** A mult év végével egy tizenkét főből álló czi-gány csapat a francia határon ugyancsak szorult helyzetbe jutott. A francia rendőrség a berni határra szállította a hidegtől és éh-ségtől reszkető karavánt. Mikor a bianfondi hidhoz értek, mely Franciaországot Svájc-czal összeköti, a berni rendőrség megtilto-tta a cigányoknak, hogy a svájci területbe tegyék a lábukat. Keletről a francia ren-dőrség állott kivont fegyverrel, míg nyu-gatról a berni rendőrség fenyegette őket. A szegény emberek két nap és két éjjel át tanyáztak a hidon, mert a pár lépésnyire fekvő Neuenburgiak is ellenők támadtak. Végre a francziák megunták az örködést és visszavonultak. A cigányok ekkor természetesen visszavonultak Franciaországba.

— **A pápa francia birtoka.** Csak kevesen tudják írja a Petit Journal, hogy a pápa földbirtokos Seine et Marne megyében. Pedig ez való tény. Duplessis Bel-lière márkino, a ki körülbelül egy évvel ezelőtt a pápának hagyományozta a Place de la Concordeon levő palotáját, ugyanaz alkalommal reá hagyta a Memorin-i nagy földbirtokot is a kastéllyal és a hozzá tar-tozó gazdasági épületekkel együtt. A pápa ennél fogva egy idő óta tulajdonosa a Me-morini szép birtoknak, amely nem éppen megvetendő összeget jövedomez évente a szent atyának.

— **Blak-rot.** Az angolok egy ejtik ki, hogy „blek-rot” neve egy Amerikából az Occeanon behurcolt szőlő betegségnak, mely francia országban már nagy károkat okoz. Magyarul „fekete rothadás”-nak keresztelték ezt a betegséget, mely miatt az amerikai szőlő vesszők behozatalát a földm. miniszter egy évre megtiltotta. A miniszter azokat a megyéket, a melyek területén szőlő művelés üzemlik, arra figyelmezteti most egy körren-deletben, hogy a községek és szőlős gazdák ügyeljék meg ezt a betegséget s a hol fel-merül ideje korán való intézkedés végett te-gyenek jelentést. A betegség tüneteiről egy tájékoztatót is ad a miniszter a megyéknek. E szerint a szőlő leveleken, szőlő bogyók-on, kisebb mértékben a szőlő töke meg nem fá-sult részén elődi gombák keletkeznek. E gombák fekete foltok alakjában tűnnek fel, nem ölik ugyan meg a töké, hanem képe-sek a szőlő fűrtök 80—95 százalékát tönkre-tenni. A megtámadott szőlő fűrt szemei el-fogyadnak s össze száradnak elfeketednek és lehullanak.

— **Séta az orosz határról Páris-ba.** Tegnapelőtt délbén érkezett meg Párisba több újságírótól kísérve Winter orosz had-nagy, ki harminckilencz nap előtt indult el Kovnából Párisba. Utközben három napig fektött betegen Drezdában s így kétezer kilo-méter hosszú utat harminczhat nap alatt tette meg. Átlag 55 km. naponta, a mi ugyan nem volt valami világra szóló nagy dolog, mert nálunk Borbély György, Kiss Ferencz, Szak-als Lajos s több más turistakodó K. A. C. tag csaknem hasonló távolságnál jobb er-deményt ért el. Winter 24 éves, középmagas-ságú, gyöngye testalkotású ember.

MŰVÉSZET.

Magyar cycus.

XXI.

Kedd.

Magdolna.

Népdrama 5 felv. Irta: Rákosi Jenő.

Szerkesztő ur! Milyen nagy bűn lehet a szerelem, hogy olyan iszonyuan meg kell azért bűnhődni! Gyömbér Mihály paraszt-gazda 20 év óta látszólag elég jó házasságot él, mert hiszen a feleségét nem gyűlöli s katoná fiat is apai szeretettel várja haza. És ez a Gyömbér Mihály még ilyen körül-mények között is, husz év után is, lihegve akar bosszút állani, nem a régi szeretőjén, hanem régi szeretőjének a gyermekén, csak azért, mert 20 évvel ezelőtt ennek a szeren-csétlen leánynak az anyja nem szerette őtet. A Gyömbér egyetlen fia Laczi szerelmese apja régi szeretőjének leányába, de az apa, hogy fia szerelmét lehűtse, Lacziból katonát csinál s midőn a fia a katonaságból is kiszabadul, — hogy a leánnyal ne találkozzék újra, azt keresztanyjával együtt ki akarja üldözni a faluból. E közben megérkezik a fia, ki érte-sztve apjának gonosz szándékáról s a ki mi-dőn azt látja, hogy apja szeretőjét még bán-talmazni is akarja, — vak dühében apa-gyil-kos lesz.

Ez alatt a szegény Magdolna csak a kezeit tördéli, de tessék elhinni szerkesztő

ur, hogy sem szóval, sem tettel nem adott okot a kriminalitásra. És mégis keresztül szen-vedi mind a kilencz pokol szenvedéseit.

En Szerkesztő ur ennek a sötét nép-dramának már az első lépését sem szeretem. Husz éves boszu annak a gyermekén a kitől nem szeretettünk. Boszút állani akkor, mi-kor az idő behegesztette a sebet s annak sajtóságát feleség és gyermek fedettette el. Mindazonáltal a boszu is emberi indulat s így teljes joga van megindítani a modern népdrama cselekvényét.

A cselekvény mindjárt azzal kezdődik, hogy a szegény Magdolna — annélkül, hogy megérdemelné sorsát — szerencsétlen lesz. Az egyszerű falucskából Budapestre jut, itt hogy apagyilkos szeretőjét megmentse a bi-tófától, eladja magát, mert igen rosszul azt hiszi, hogy helyesen cselekszik, ha a becsülete árán váltja meg gyilkos kedvesse életét. Mikor aztán erre a lejtőre jutott itt gurul tovább a bűn, a prostitúció és az er-kölcsi szenny ocsmány kloakáiba. Iszik, ké-jeleg dözsöl cifrálkodik és kaczerkodik árul-jabáit, végre részeges, csavargó, kerítőné lesz és meghal mint egy rossz pária!

Öt, rabolt, ez a Magdolna?

Nem!

Gyűlölt, hazudott, cselszövő volt?

Nem!

Árulkodott, sikkasztott, rágalmozott?

Nem, nem és nem! Csupán szeretett.

jaj annak, a ki szerencsétlenül szeret. És kö-vetkezik a kopott frázis igazsága:

A szerelem nemcsak a menyországba, de igen gyakran pokolba is vezet. Magdolna szomorú története, mely inkább illenek egy regény, mint egy dráma keretébe — való igaz. Nagyon is tetszhetik a modern dráma-turgoknak, mert hiszen az életből van me-ritve. A „hus és vér” új elmélete teljes vir-tuóztással dominál a drámában s az író min-den momentumot megragad, a melylyel az élet sötét oldalát kidomboríthatja. „Magdolna” személyei a mit tesznek és beszélnek, mind arra elmondhatjuk, hogy igaz és lehetséges; de szerkesztő ur, hála istennek az emberek legnagyobb része olyan, — hogy a bűn ar-cuzatát, az erkölcselenség kicsapongását, a nyomor szenvedését és azt a disztelen menetet, mely egy elítéltet kísér az akasztófa alá, szereti elkeltetni az életben is s így aligha gyönyörű-séggel nézi azt a szinpadon. Ugyde szerkesztő ur igen gyakran hiába is akarunk elkeltetni, mert az élet sötét alakokkal, bűnös existen-tiákkal olyan népes, hogy lépten-nyomon belebotolhatunk, a nélkül, hogy mint különös terméket a költészetnek a szinpadról kellene szemlélünk. És az élet nehézségei, küzdel-mei, szükségletei egész garmadával teremtik a kritikus helyzeteket, melynek eredményei a süllyedés, az erkölcsi bukás és a megsemmi-sülés. Nekem erre sincs szükségem, hogy a szinpadról nézzem meg. Nekem szinpadon a közönséges bűnök épen olyan unalmasok, mint a közönséges éretnyek. Én szinpadon fokozott nagyságban szeretem látni az embert erőiben és bűneiben egyaránt, de mindig idealizálva az igazság mértéke szerint. Nem kívánom, hogy félisten lassak emberi gyarlóság nélkül, de az ördögi gonoszságot sem szeretem erőny nélkül. A fűszálnak is van árnyéka, de az éjszakának is van csillagfénye. Akár milyen sötét képet rajzoljon az író, ott kell lenni a költészet aranyos derűjének a mi előmöljék rajta.

És ha valaki teljes mesztelenségében akarja az életet előnkbe állítani, ismét a költ-észet finom leplevel kell bevonnia a képet, mert a milyen szépek a plasztikus idomok sejtett körvonalai, épen olyan utálatos a mez-telen ember

Magdolnában szerkesztő ur az élet söt-ét oldala van rajzolva egyetlen fény sugar nélkül, de elég drámai erővel. Minden voná-son meglátszik, a gondolkodó, az életet is-mező és tanulmányozó író biztos keze, de a sensatios jelenetek összehalmozása elfáraszt és utóljára is unalmassá lesz. Ezt az unalmat a színészek gondos játéka nagyban ellensu-lyozta az este.

Hunyadi Margit ki a czimszerepet játszta a negyedik felvonásban nagy hatással mutatta be azt a momentumot, mikor jobb érzelmeit a bor mámorába fullasztja. Ugyanebben a felvonásban csillant fel a sötét drámában a pösis egy kis meleg verőfénye, — mikor Magdus visszakéri testvérét, kit ez a demi-monde hálójába kerített. Szathmáry ma be-bizonyította, hogy tulzás nélkül, sokkal iga-zabb és állandóbb hatást lehet elérni. A többi szereplő egytől egyig jól megalta helyét s a darab hatását tőlük telhetőleg előmozdíták.

Szerkesztő ur! Szinpadon sensatiosabb jeleneteket összehalmozni alig lehet és a ha-tás még is gyenge volt, világos bizonyására annak, hogy a legrealisabb drámában is föl-tétlenül meg kell szólaltatni a költészet üde hangját, mert csak ennek a bűverejével lehet a szívekig hatolni.

TÜSKE PÁL.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kolozsvárt. csütörtök jan 22 én	Albert herczeg Földesi
Bérlet 105. szám	Kanczellár Megyeri
Először:	Philibert Szathmáry
	Leona Hunyadi M.
	Carina Ditróiné
	Emanuel Ivánfi
	Cantari Fenyvesi
Karacsónyi-díjat nyert vig- áték, 3 felv. Irta Csiky Gergely.	Santa Rosa Török
	Káplán Szentgyörgyi
	Udvarmester Szerémi
	Bruno Delly E.
	Beppo Füredi

SZEMÉLYEK:

A király	Gál.	Kezdete 7 órakor.
A király	Szerémi G	

LEGUJABB.

(Az „Ellenzék” eredeti távirata.)

Erdélyrészi birtokrendezés.

Budapest jan. 21.

Az erdélyrészi birtokrendezés ügyé-ben ma folytatott az enquette tanács-kozásait. A birtokrendezésre szánt elő-leget 3 év alatt az állam 200.000 frt-ra fogja emelni. Wekerle Sándor mi-niszter megígérte állandó kataszter fel-vételét birtokrendezés céljából.

Királyi táblák ügye.

Budapest, jan. 21.

A királyi táblákhoz a kinevezések febr. hó 2-án fognak közzé tétetni.

Állami közigazgatás.

Budapest, jan. 21.

A kormány legközelebb előfogja terjesztetni a törvényjavaslatot a köz-igazgatás és önkormányzat szervezésé-ről, aztán az árvaügyek rendezéséről és végre a közigazgatási bíraskodásról.

A közigazgatási törvény-javaslat a városi törvényható-ságokra nem terjed ki.

A javaslatban az is kimondatik, hogy a közigazgatást állami közegek látják el. Az eddig alkalmazott tiszt-viselők állomásukat megtartják manda-tumok lejártáig, de az időközben meg-üresedett állomások kinevezés útján töltetnek be. A megyei pénztárak megszüntettetnek és ezek teen-dőit az adóhivatalok veszik át.

A közutakra vonatkozó teendők, és építészeti hivatalok a belügyminis-ternek lesznek alárendelve.

A megye élén a főispán áll; en-nek vannak alárendelve az alispán és a megye székhelyén működő más tiszt-viselők. A főispán köteles állandóan a megye székhelyén lakni; ő örködik a vármegye területén az állami érdekek felett, felügyel a közigazgatás pontos és egyöntetű menetére s ellenőrzi a törvények helyes alkalmazását.

A főispánnak közvetlen alárendelt közegek: alispán, pénzügyigazgató, ár-vaszéki elnök, jogtanácsos, tanfelügyelő és erdőfelügyelő.

A kinevezett alispán vezeti a me-gyében a közigazgatást. A járási szol-gabíró mellé kellő segéderő fog al-kalmaztatni. — A pénzügyigazgató hatásköre egy marad, a mint azt az 1889-iki XXIII törvényczik szabályozta. Az árvaszéki elnök árvaszéki működése külön törvény által szabályoztatik. Az erdélyi tisztí ügyészek fölé jogtaná-csosi állás szerveztetik minden megyé-ben. A vármegye önkormányzati ha-tásköre fenntartatik, melyet a kormány felügyelete alatt a törvény korlátai között gyakorolhat.

Fentartatik a megyék ama jogais hogy közérdekű és országos ügyekkel foglalkozhatnak és fenntartatik továb-bá a megyék levelezési joga egymás-sal és kérvényezési joga az ország gyű-léshez, és tiltakozási joga, ha a törvé-nyesen meg nem szavazott adó behaj-tatni vagy a meg nem ajánlott ujon-czok kiállíttatni czéloztatnának.

A vármegye teljes ellenőrzési jog-gal fog birni a közigazgatás menetére; a fegyelmi vizsgálat elrendelésére is befolyása leend, és fenntartatik az ön-kormányzat ügyében szabályrendelet al-kotási joga.

Jótékonyági közművelődési és köz-gazdasági czélokra pótdót vethet ki; a megyei bizottság összealkotásának módja a bizottság tagjainak száma és a bizottsági tagok választásánál köve-tendő eljárás fenntartatik.

A megyét megillető jogok gyakor-lása a legfontosabb ügyekben ezentul is a közgyűlést illeti.

A most is fennálló megyei állandó választmány működése szabályoztatik, ennek feladata részint előkészíteni a közgyűlésen tárgyalandó ügyeket, ré-szint a közgyűlés helyett törvényileg átruházott hatáskörben érdemileg in-tézkedni.

Az állandó választmánynak meg-adatik a jog arra is, hogy elhatározása folytán rendkívüli közgyűlés hívassék össze.

Nagyobb megyékben, vagyis oly megyékben, melyek területe háromezér négy-szögkilométert meghalad, melyek-ben ennél fogva különböző érdekek me-rülhetnek fel, a megye különböző, egy-mástól távol eső vidékei közt a helyi ügyek ellátására járási tanács alakít-ható.

A járási tanács elnöke a főszol-gabíró; kivüle a tanács a megyei köz-gyűlés által választott 8—12 tagból áll, kiknek fele a megyei virilisek so-raiból választandó.

A járási tanács tagjai hat évre választatnak és a tagok fele minden három évben kilép.

A közigazgatási bizottság válas-zott tagjainak eddigi száma tízről tí-zenkettőre szaporíttatik.

E törvényjavaslat előzetes tárgya-lására a belügyminiszter e hó 25-ére több főispánt összehívott Budapestre.

Országgyűlés.

Ma folytatták a kisdedóvársról szóló törvényjavaslat tárgyalását. Először is Rosszival István szólalt fel, pártolva a törvényjavaslatot.

Az ülés fénypontja volt Beóthy Ákos nagyhatású beszéde, a ki erős bírálat alá vette a nemzetiségi képvise-lők állításait s azokat egyről-egyre megezáfolta.

A nemzetiségi képviselők szerinte theortikus alapról nézik az országot.

Mindig fitogtatják hazafiaságukat és megeskűznek a magyar állameszmére, de mikor annak megerősítéséről van szó, olyan merev ellenzéki állá-sponot foglalnak el, mely a hazafiatlan-ság bélyegét hordja magán. Az egész világon nincs ország hol a nemzetisé-gek annyi szabadságot élveznének, mint Magyarországon.

Mocsáry felett nagyon sajnálko-zik, a mit ő akar, az a magyar nemzet s ezzel együtt a nemzetiségek tönkre-tétele volna. Beóthy Ákos beszéde vé-geztével általános éljenzés tört ki a házban. A kormánypart ép ugy éljen-zett, mint az ellenzék. A szónoknál sokan siettek gratulálni. A gratulál-sok között volt Tisza Kálmán is.

Az ülést ezután 5 perczre felfüg-gesztették.

A herczegprimás beteg.

Esztergom, jan. 21.

Símor herczegprimás aggasztóan megbetegedett.

Felelős szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segéd-szerkesztő és kiadólaptalajdonos:

MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTER.

Keresek

Maros-Ludasra a „Császár“-féle vendéglőbe 1891. évi április hó 24-től kezdve egy tisztességes vendéglozt méltányos feltételek mellett.

Értekezhetni Mózes Ábrahám regale-bérlővel M.-Ludason.

(1—2).

Legelőnyösebben vesz és elad érté-k-papirokat, részvényeket, elsőbbsé-gi kötvényeket, zálogleveleket és idegen pénzeszmeket.

Kiállít utalványokat (Chegues) és eszközöl fizetéseket a külföld bármely piacára.

Ajánlkozik minden beföldi papir ka-matszelveit az esedékesség előtt nyolcz napon belül dímentesen beváltani, ki-huzott sorsjegyek és sorsolt értékpapírok leg-olesőbb leszámítására és minden a bank-és váltó-üzleti szakmába vágó üzletek eszközlé-sére felvilágosítást szívesen és dímentesen ad.

Lejárt szelvény-íveknek, a szel-vény-utalvány (Talan) benyújtása alapján, új szelvényívek megszerzését gyorsan és minden ktlön jutalek felszámítása nélkül eszközöl.

A regale-kötvényekre szóló já-radék szelvényeket a napi árfolyám szerint teljes árban fizeti.

HUTFLESZ KÁROLY,

(1—5)

Kolozsvárt.

H i r d e t é s e k.

Sz. 20—1891.

33. (5—10)

602—1890/1.

76. (1—1)

Ajánlati hirdetés

a fakereskedő részvénytársaságtól
KOLOZSVÁRTT.

A fenti társaságnak letarolás végett haszonbérbe adott volt naszódvidéki községek egyesített kezelés alá vett erdőségeiből az alábbi körülírt vágás sorozatokban kihasználás alá kerülő fenyőfa állaboknak 3 egymásután következő években át a részletes feltételekben körülírt módoni levágása, a levágott fák mintegy 80 százaléknak 4 metertől 30 meter hosszúságban 26 cm. vastagságtól és mintegy 20 százaléknak 7 metertől 20 meterig 16 cm. vastagságtól leendő meghosztolása, ezen fákban az erdőből az uszavizig leendő leszállítása, azok tutajba kötve **Bethlenben** vagy **Deésen** felállítandó fűrésztelephez a Szamoson és mellékágain leendő leszállítása, ezen fákban kiartolása és a telephelyen hozszméretek szerinti raktározása iránt pályázat iratlik ki.

A kihasználás alá kerülő erdőrészek a következők:

1. A radnal m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály I. vágássorozatából a Kirczibába nevű erdőrészen kihasználás alá kerülő évente **29.25** huszonkilenc egész és huszonöt századrész cat. hold.
2. A radnal m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály I. vágássorozatából az Izvoru Mare (Valea Mare) nevű erdőrészen kihasználás alá kerülő évente **141.43** egyszáznegyveneg egész és negyvenhárom századrész cat. hold.
3. A radnal m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály I. vágássorozatából a Valea Marilor nevű erdőrészen kihasználás alá kerülő évente **200** kétszáz cat. hold.
4. A szálvavölgyi m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály I. vágássorozatából a Doszu Maguritz nevű erdőrészen kihasználás alá kerülő évente **26.55** huszonhat egész és ötvenöt századrész cat. hold.
5. A szálvavölgyi m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály I. vágássorozatából a Valea Glodului nevű erdőrészen kihasználás alá kerülő, évente **77.4** hetvenhét egész és négytizedrész cat. hold.
6. Az ilval m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály I. vágássorozatából a Valea Selhoza nevű erdőrészen kihasználás alá kerülő, évente **130.77** — egyszázharminc egész és hetvenhét századrész cat. hold.
7. Az ilval m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály II. vágássorozatából a Les fővölgyének Valea Ilutia nevű mellékvölgyében kihasználás alá kerülő, évente **80** nyolcvan cat. hold.
8. Az ilval m. kir. erdőgazdálkodás kerületébe tartozó: A. üzemsz-tály III. vágássorozatából az Anies nevű fővölgyének Izvoru Calului nevű mellékvölgyében kihasználás alá kerülő, évente **96.86** kilencvenhat egész és nyolcvanhat századrész cat. hold.

A szükséges beruházásokat, mint folyamatszabályozás, vízfogók, surrantók és elterelő gerebeket a társulat **saját költségén** készítetteti el és vállalkozó csak azok fentartásáról és netaláni kiegészítéséről gondoskodik saját költségén.

Ajánlati tehető:

1. Az egyes vágások fenyőfa állabának termelése, lecsusztatása és letutajozására.
2. Az összes vágások fenyőfa állabának termelése, lecsusztatása és letutajozására.

Az ajánlatokban a fák levágási, lecsusztatási, letutajozási és számbaadási költségei köbmeterenként számítandó egységárban lesz kiteendő, — külön kitüntetve — ezek **Bethlehenig** vagy **Deésig** leszállítva.

Az ajánlatban a vállalkozó által nyújtandó biztosíték megjelölendő, valamint az is, hogy a társaság által eszközözendő beruházási költségek törlesztésére vállalkozó a szállított fák köbmeterenkénti árából mily összeget ajánl fel, mi levonásba tehető.

Az ajánlatok legkésőbb **1891. évi márczius hó 1-ig** zárt borítékban a kolozsvári fakereskedő részvénytársasághoz nyújtandók be és a következő felirattal látandók el:

„Ajánlat a 20—1891. számú felhívásra.”

A letarolási és szállítási részletes feltételek a társaság irodájában, **Kolozsvártt főtér 2. sz. alatt**, naponta délelőtt 9—12, délután 2—6 óráig megtekinthetők.

Pályázat.

A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudomány-egyetemen a belgyógyászati tanszék mellett a nagymélt. vall. és közoktatási minister urnak 1890. évi december hó 31-én 52,413. sz. alatt kelt rendeletével **250** frt fizetéssel és **84** frt szálláspénzzel egy **szolgai állomás** rendszeresítettén, arra ezennel pályázat hirdettetik és felhivatnak a pályázni kívánók, hogy kellően felszerelt és sajátkezüleg irt folyamodványait **folyó évi Február hó 16-ig bezárólag** alólírt rectori hivatalhoz adják be.

A folyamodásokhoz mellékelni kell a folyamodó életkoráról, eddigi szolgálatairól, nemkülönben honosságáról és erkölcsi magaviseletéről tanuskodó bizonyítványokat. Kiszolgált altisztek, a kik az 1873. II. t.-cz.-ben meghatározott minősítést, azaz: a cs. és kir. hadügyministertől, vagy a m. kit. honvédelmi ministertől kiállított polgári alkalmazásra jogosító igazolványt bírnak, azon föltétellel mellett, hogy magyar honosok, a magyar nyelvet beszélik, testi alkalmas voltukat igazolják, a törvényjelölte kort (az altiszteknél 45 év) még meg nem haladták, más folyamodók fölött, törvény szerint, előnyvel bírnak.

Kolozsvártt, 1891. évi január hó 16-án.

A kolozsvári m. kir. Ferencz József tudomány-egyetem rectori hivatala.

K Ö Z G Y Ü L É S.

A maros-ludasi takarékpénztári részvénytársulat

1891. év február hó 8-án (Vasárnap) délelőtt 10 órakor az intézet üzleti helyiségében tartja.

II-ik évi rendes közgyűlését.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1890. üzletéről.
2. A zárszámadások felülvizsgálata, a vagyon-mérleg megállapítása s az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak a szabályozott felmentvény megadása.
3. Egy felügyelő-bizottsági tagnak egy évre való megválasztása.

A közgyűlésre a t. cz. részvénytulajdonosok azon figyelemztetéssel hivatnak meg, miszerint az alapszabályok 20. §-a értelmében: „a közgyűlésen csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőző év utolsó napjáig nevére átiratott, s a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a társulat pénztáránál még le nem járt szelvényeivel együtt letételt.”

Maros-Ludas, 1891. évi január hó 20-án.

AZ IGAZGATÓSÁG.

REGALEVÁLTÁSÁG KÖTVÉNYEKET,

illetőleg

UTALVÁNYOKAT
legmagasabb áron vásárol
A KOLOZSVÁRI
KERESKEDELMI BANK.

53. (4—20)

ALKALMAZÁST NYER
egy jó írással bíró fiatal ember
mint gyakornok

78.

(1—3)

és egy

napidijas.

„Adriai” biztosító társulat erdélyrészi vezérügynöksége

Kolozsvártt, belmagyar-utca 5. szám, I. emelet.

Felőláség mellett teljes és igazságos méret és suiy.

Alólírottaknak van szerencsájuk a nagyérdemű és különösen helybeli közönségnek nagybecsű figyelmébe ajánlani, miszerint — a fabeszerezés körül eddig tapasztalt nehézségeket teljesen orvoslandó — sikerült nekünk a vasuti indóház mellett (volt Szentjánosi-féle) telken egy

GŐZFÜRÉSZDÉVEL
egybekötött

TÜZIFA NAGY RAKTÁRT

létesíteni, hol ugyanis bármely időben (bátran mondhatjuk, ma a legjobb) **száraz nem usztatott bükkfa**, a következő minőségben és árák mellett megrendelhető:

4 köbméter (1 öl) hasábfá hához szállítva 11 frt.
Ugyanezen mennyiség, tetszés szerint felvágva, hához szállítva 12 75 kr.
1 mtr. mázsa felvágott fa 75 kr.
1 koszl, 100 métermázsa hivatalosan lemérve 54 frt.

Azon szerencsés helyzetben vagyunk, a t. fogyasztó közönségnek még azon kényelemmel is szolgálhatni, hogy a nálunk vásárolt fát ott helyitt, a gőzerőre berendezett fűrészdeákban azonnal (30 percenként egy ölet) tetszés szerinti darabokra felvágatjuk és ily állapotban saját, e célra berendezett kocsikkal szállítjuk hához.

Kiváló tisztelettel

12. (10—20)

WEISZ és MAYER.

Megrendelhető: WEISZ IZSA urnál Belközép-utca 15. szám.

Eddig fölülmulthatatlan!

Maager Vilmos-féle valódi tisztított

Dorsmájolaj

Maager Vilmostól, Bécsben.

Az első orvosi tekintélyek által megvizsgáltatott és könnyű emészthetőségénél fogva gyermekeknek is különösen ajánlatik és rendeltetik mindama eseteknél, melyeknél az orvos az egész testi szervezet, különösen a mell és tüdő erősítését, a test súlyának gyarapodását, a nedvek javítását, valamint általában a vértisztítást el akarja érni.

Egy üveg ára 1 frt és kapható a gyári raktárban Bécsben, III. kerület Heumarkt 3., valamint

az osztrák-magyar monarchia legtöbb gyógyszer-tárában.

Kolozsvártt kapható: WOLFF J., SZÉKY MIKLÓS, BIRÓ JÁNOS, Dr. EMBER B., A. VALENTINI, LUDWIG PALÓCZY gyógyszerész urnaknál; továbbá GERGELY FERENCZ, KÓNYA SÁNDOR és MISSELBACHER J. B. keresk. urnaknál.

8. (9—18)

Üzlet megszüntetés miatt általános végeladás!!!

A n. é. közönség szíves tudomására kívánom hozni, hogy üzletemet Főtér gr. Teleky-ház alatt teljesen felhagyni szándékozom, mely cél elérése végett „**hatósági engedély mellett**”

általános Végeladást rendezek.

Hogy ezéomat mihamarább elérjem, az árakat a beszerzési áron alulra tettem; úgy hogy bárki szükségletét női- és férfi-ruha kelmék, diszítések, selyem- és bársony-kelmék, vászonnemű, mindenféle Chifonok, asztalneműek, creton és parchentek, zsebkendők, paplan, mátrácz, pokrócz, Jäger-féle alsó-ruhák, gyapju-, hárász- és selyemkendők, nyakkendő, esőtartó, miderek, csipkenemű, szalag, béllésneműek és sok elé nem sorolható rövidáru cikkekben eddig elő nem fordult olcsó árakban nálam szerezhetheti be.

Ez alkalommal felkérem mindazon tisztelt vevőimet, kiknek folyószámlájuk rendezve nincs, mielőbb kifizetni szíveskedjenek.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri

teljes tisztelettel

G Á M E N T Z Y J Á N O S.

9. (14—50)

Szabott árak!!!

Készpénz fizetéssel.